

Eindejaarsrapportage 2022

Hilversum Mediastad

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Inleiding 3
2. Resultaat Eindejaarsrapportage 5
3. Toelichtingen op de afwijkingen per programma 7
3.1 Wonen en leven 8
3.2 Zorg 11
3.3 Werken 14
3.4 Bestuur 16
3.5 Financiën en grondexploitaties 18
4. Investeringen 20
5. Overzicht van taakvelden per programma 25

1. Inleiding

De Eindejaarsrapportage maakt deel uit van de in de financiële verordening voorgeschreven P&C-cyclus van de gemeente Hilversum. De nadruk van deze rapportage ligt op de financiën. Met de Eindejaarsrapportage wordt inzicht gegeven in het verloop van de budgetten en het verwachte jaarresultaat en draagt door het vaststellen bij aan de begrotingsrechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole. De opgenomen informatie geeft de situatie weer zoals die eind september bekend was. De gemelde financiële afwijkingen zijn geëxtrapoleerd naar een volledig begrotingsjaar.

De ontwikkelingen laten ook dit jaar zien dat de vastgestelde begroting bijstelling behoeft. Dat is door nieuwe rijksregelingen, bijstellingen als gevolg van de circulaires, tegenvallende kosten of aanpassingen in de uitvoering van projecten. Daarnaast heeft de gemeente er, met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, een nieuwe taak bij en vangt zij conform de regeling “Opvang Ontheemden Oekraïne” uit de Oekraïne afkomstige vluchtelingen op. Daarbij is de gemeente verantwoordelijk voor zowel de opvanglocatie specifieke taken als de algemene uitvoeringstaken. Bij specifieke taken moet gedacht worden aan inrichting van de opvanglocatie, dienstverlening, beveiliging, etc., uitvoeringstaken behelzen onder andere de communicatie naar ontheemden en inwoners en het uitkeren van leefgeld. Uitgangspunt is dat het kabinet van rijkswege de kosten, die gemaakt zullen worden door gemeenten en Veiligheidsregio’s, zal vergoeden. In deze Eindejaarsrapportage is een eerste beeld opgenomen van de kosten en vergoedingen voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne in 2022.

De effecten in 2022 van zowel de mei- als de septembercirculaire zijn in deze rapportage verwerkt. De meicirculaire (zie RIB 2022-43) is nu volledig verwerkt. De meerjarige mutaties hiervan zijn immers in de begroting 2023 opgenomen. De effecten van de septembercirculaire (zie RIB 2022-59) voor de jaren 2023-2026 zullen verwerkt worden met de besluitvorming van de voorjaarsnota 2023.

Daarnaast zijn de financiële effecten voor 2022 uit het coalitieakkoord verwerkt en als wijziging terug te vinden in het programma waar de activiteiten thuishoren. Ook hier geldt dat de effecten voor de jaren 2023-2026 bij het opstellen van de begroting 2023 zijn meegenomen.

Overhevelingen zijn geen onderdeel van deze rapportage. Indien bij de jaarrekening nog budget resteert, zal waar nodig, een verzoek tot budgetoverheveling ingediend worden.

Als gevolg van deze ontwikkelingen en in het kader van beter begroten zijn daarom een groot aantal voorstellen opgenomen tot bijstelling van budgetten, zodat de begroting aansluit bij de actuele prognose.

In onderstaand overzicht is het verloop van de begroting inzichtelijk gemaakt voor de jaren 2022 tot en met 2026.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Oorspronkelijke begroting 2022 - 2026	**-1.215**	**-753**	**-521**	**-128**	**-185**
Voorjaarsnota 2022	222	-1.718	-7.973	-12.934	-9.781
Begroting 2023 - 2026	0	1.470	7.495	12.062	8.967
Totaal na begroting 2023 - 2026	**-993**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**

Raadsvoorstellen	100	660	160	0	0
Eindejaarsrapportage	-3.152	0	0	0	0
Totaal na Eindejaarsrapportage	**-4.045**	**-340**	**-840**	**-1.000**	**-1.000**
Septembercirculaire	-	-570	-556	-462	-5.411
Totaal prognose Voorjaarsnota 2023	**-**	**-910**	**-1.396**	**-1.462**	**-6.411**

Op de regel *raadsvoorstellen* zijn de financiële effecten opgenomen van het besluit over de nieuwe bibliotheek. De raad is in de raadsvergadering van 21 september jl. akkoord gegaan met dekking uit de algemene middelen van de voorbereidingskosten van de verhuizing en de verhoging van de subsidiëring. Vanaf 2024 valt dit samen met voor het coalitieakkoord gereserveerde middelen en is daarom lager dan zichtbaar is in dit raadsvoorstel.

Kort na het opstellen van de begroting is het aantal structurele mutaties beperkt. Voor het volledige beeld zijn de meerjarige effecten van de septembercirculaire in bovenstaande tabel zichtbaar gemaakt. Dit geeft een eerste indruk van de ontwikkeling van het begrotingssaldo in de jaren 2023-2026. Besluitvorming over deze jaren zal plaatsvinden bij de voorjaarsnota 2023.

2. Resultaat Eindejaarsrapportage

Mutaties Eindejaarsrapportage

bedragen x € 1.000

	lasten	baten	saldo
Programma's			
1. Wonen en leven	3.496	-1.120	2.375
2. Zorg	17.495	-15.879	1.616
3. Werken	6.661	2.708	9.369
4. Bestuur	1.312	-649	663
5. Financiën en grondexploitaties	-952	-16.082	-17.034
Resultaat voor mutatie reserves	**28.011**	**-31.022**	**-3.010**
Reserves			
1. Wonen en leven	122	0	122
2. Zorg	93	0	93
3. Werken	0	-1.137	-1.137
5. Financiën en grondexploitaties	785	-4	781
Mutaties reserves	**1.000**	**-1.141**	**-142**
Resultaat na mutaties reserves	**29.011**	**-32.163**	**-3.152**

Het saldo van de in deze Eindejaarsrapportage voorgelegde wijzigingen bedraagt € 3,152 mln. voordelig. Aan de raad zal voorgesteld worden de begroting hiervoor te wijzigen, waarmee het begrotingssaldo 2022 zal uitkomen op € 4,045 mln. voordelig. Alle wijzigingen worden in hoofdstuk 3 per programma toegelicht.

Hierna wordt de stand weergegeven van de begroting en meerjarenraming na de voorgestelde wijzigingen. Per programma biedt dit inzicht in (het saldo van) de lasten en baten én de reservemutaties.

Totaal na Eindejaarsrapportage

bedragen x € 1.000

	lasten	baten	saldo	2023	2024	2025	2026
Programma's							
1. Wonen en leven	77.363	-38.785	38.578	35.153	35.582	35.593	34.331
2. Zorg	116.857	-23.552	93.305	94.234	94.448	92.764	92.348
3. Werken	69.492	-31.594	37.898	28.523	28.606	27.748	27.354
4. Bestuur	58.272	-4.554	53.719	52.722	51.926	51.477	51.046
5. Financiën en grondexploitaties	9.967	-230.895	-220.928	-221.878	-223.321	-226.524	-211.808
Resultaat voor mutatie reserves	**331.951**	**-329.380**	**2.571**	**-11.246**	**-12.758**	**-18.943**	**-6.729**

Reserves							
1. Wonen en leven	2.411	-1.618	793	6.570	1.263	1.187	1.258
2. Zorg	2.793	0	2.793	0	0	0	0
3. Werken	0	-1.934	-1.934	-350	-300	-300	-150
4. Bestuur	38	0	38	38	38	38	38
5. Financiën en grondexploitaties	1.427	-9.733	-8.306	4.648	10.916	17.018	4.583
Mutaties reserves	**6.669**	**-13.284**	**-6.616**	**10.906**	**11.918**	**17.943**	**5.729**
Resultaat na mutaties reserves	**338.619**	**-342.664**	**-4.045**	**-340**	**-840**	**-1.000**	**-1.000**

Investeringen

Met de vaststelling van de begroting 2022 is ook het investeringsoverzicht vastgesteld. Na vaststellingen hebben er wijzigingen plaatsgevonden die direct gevolgen hebben voor het investeringsprogramma. Zo zijn projecten uitgesteld of later dan gepland in uitvoering gebracht, is de inflatie forser dan verwacht en passen we sinds 2021 de kostentoerekeningssystematiek toe, waarbij directe personele kosten worden toegerekend aan de investeringen. Het huidige investeringsprogramma wordt op basis van deze ontwikkelingen meerjarig met afgerond € 11,9 miljoen omhoog bijgesteld.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bijstellingen op de investeringen per programma. Hoofdstuk 3 bevat per programma een toelichting op de investeringen. Hoofdstuk 4 bevat het totaaloverzicht en gaat nader in op de systematiek van kostentoerekening.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
1. Wonen en leven	10.445
2. Zorg	1.441
3. Werken	0
4. Bestuur	16
5. Financiën en grondexploitatie	0
Totaal	**11.902**

- is verlaging/+ is verhoging

3. Toelichtingen op de afwijkingen per programma

3.1 Wonen en leven

Toelichting op de wijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022
Programma 1			
Afrekening 2021 GAD	0	0	0
Er is in de begroting 2022 rekening gehouden met een nabetaling door gemeente Hilversum over het jaar 2021 richting de Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst (hierna: GAD). Dit nadat de regiogemeenten, middels de zienswijzeprocedure, bezwaren hadden geuit tegen bepaalde voorgestelde maatregelen in de begroting van de GAD. Uit de recent beschikbaar gekomen jaarrekening 2021 van de GAD valt echter op te maken dat de betreffende nabetaling een stuk lager uitvalt. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 121.000 voor de gemeente Hilversum in 2022. Voorgesteld wordt dit voordeel toe te voegen aan de reserve egalisatie afvalstoffenheffing.			
Bereikbaarheid en parkeren	75	0	75
Voor bereikbaarheid en parkeren zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor: realiseren snelfietsnetwerk en invoeren regulering langzaam deelvervoer.			
Bouwleges	0	-508	-508
De geprognotiseerde opbrengst bouwleges valt hoger uit dan geraamd. De meeropbrengst is een direct gevolg van de verleende vergunning ten behoeve van het Carolushuis (€ 508.000). De vergunningverlening stond gepland in 2021 en heeft plaatsgevonden in 2022. De in rekening gebrachte leges zijn in 2022 verantwoord en leiden tot een meeropbrengst van € 508.000.			
Bruisend Hart	-200	0	-200
In het Coalitieakkoord 2022-2026 is besloten na de vaststelling van de structuurvisie niet direct verder te gaan met de uitwerking van de plannen. De middelen vallen vrij ten gunste van de algemene middelen.			
Een aantrekkelijke stad	50	0	50
Voor een aantrekkelijke stad zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor het versterken van het cultuuraanbod.			
Een bloeiende economie	75	0	75
Voor een bloeiende economie zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor het voorbereiden en uitvoeren herinrichting Gijsbrecht.			
Een groen en duurzaam Hilversum	200	0	200
Voor een groen en duurzaam Hilversum zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor: wijkgericht onder de aandacht brengen van verduurzamingsmogelijkheden, verkennen mogelijkheden isolatiefonds, vereenvoudigen verduurzamen monumenten en aanpassen welstandsregels zonnepanelen.			
Energie	338	0	338
De olie- en gasprijzen zijn de afgelopen maanden gestegen en dit vertaalt zich door in de energieprijzen. De prijsstijgingen komen enerzijds door de grote vraag naar energie, waardoor belangrijke leveranciers van aardgas moeite hebben om op korte termijn extra gas te leveren, anderzijds heeft de oorlog in de Oekraïne de energiemarkt verder onder druk gezet. Het is moeilijk om een goede inschatting te maken. Deze afwijking heeft slechts betrekking op 2022. Bij de voorjaarsnota worden de energiebudgetten 2023 en verder opnieuw geactualiseerd. In totaliteit gaat het om een nadeel van € 550.000, dat verspreid over de programma's 1 (€338.000), 2 (€ 29.000), 4 (€151.000) en 5 (€ 32.000) is terug te vinden.			
Kabels en Leidingen	400	-450	-50
De Telecom- en nutsbedrijven hebben in 2022 meer werkzaamheden uitgevoerd aan ondergrondse voorzieningen. Dit resulteert naar verwachting in € 450.000 extra inkomsten. De extra kosten voor herstel van straatwerk bedragen naar verwachting € 400.000. Het verschil tussen de extra baten en de extra lasten betreft een vergoeding voor versnelde slijtage van de verharding als gevolg van deze werkzaamheden (degeneratievergoeding).			
Kapitaallasten 2022	157	0	157

De definitieve rente en afschrijvingslasten 2022 zijn per programma in kaart gebracht en worden met dit journaal volledig verwerkt. In totaliteit gaat het om een voordeel van € 156.000, waarvan het effect verspreid over de programma's 1 (€ 156.000 nadelig), 2 (€ 29.000 voordelig), 4 (€ 49.500 voordelig) en 5 (€ 234.500 voordelig) zichtbaar is.			
Meicirculaire 2022	541	0	541
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-43, waarin een 1e indicatie van de financiële effecten van de meicirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de meicirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Mooi en betaalbaar wonen	125	0	125
Voor een mooi en betaalbaar wonen zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor: het uitvoeren van de woonvisie en het actualiseren van het parkeerbeleid.			
Parkeergarages	0	300	300
Er zijn diverse redenen voor het achterblijven van de parkeerinkomsten in de garages. In de begroting is al rekening gehouden met het nieuwe camera-parkeersysteem in de Van Leeuwenhoekgarage met een hogere geprognotiseerde opbrengst. Deze camera wordt door een langere voorbereidingstijd en langere levertijd in Q4 geïnstalleerd. Andere oorzaken voor het achterblijven van de inkomsten zijn: De coronamaatregelen die van toepassing zijn geweest tot april 2022, het bezoek met de auto in het centrum loopt terug en meer mensen werken vanuit huis.			
Restauratiesubsidies gemeentelijke monumenten 2022	119	0	119
Per kalenderjaar is er een budget beschikbaar voor restauratiesubsidies voor gemeentelijke monumenten. Deze subsidie heeft na beschikking echter nog een doorlooptijd van 30 maanden, bij rijksmonumenten kan dit zelfs nog langer zijn. In 2022 wordt, naast de subsidies inzake 2022 zelf, óók een fors aantal subsidies uit voorafgaande jaren uitbetaald. Dit verklaart het nadeel in 2022. In de afgelopen jaren is er herhaaldelijk budget ten gunste gekomen van de algemene middelen. De werkzaamheden met betrekking tot de subsidies over het jaar 2022 zijn meestal snel uitgevoerd, waardoor beschikking en uitbetaling in hetzelfde kalenderjaar vallen.			
SBS index	213	0	213
In de begroting 2022 is rekening gehouden met 1,25% (€ 75.000) prijsindexering op het bestek van Stads Beheer Service. De verwachting is dat de indexering uit zal komen op 5%, hetgeen leidt tot een negatieve afwijking van € 213.000 ten opzichte van de begroting.			
Schade door weersomstandigheden	371	0	371
De storm Eunice heeft veel schade aangericht. Het opruimen en het opnieuw aanplanten van 158 bomen leidt tot een overschrijding van € 224.000. Daarnaast is door de extreme droogte in de afgelopen zomer een groot aantal (jong aangelegde) plantsoenen onherstelbaar beschadigd. Het herstel hiervan leidt tot een overschrijding van € 147.000.			
Septembercirculaire gemeentefonds 2022	686	0	686
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-59 waarin de financiële effecten van de septembercirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de septembercirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden (SPUK IJZ)	364	-364	0
Deze uitkering wordt verstrekt aan gemeenten voor de compensatie van het exploitatietekort dat een zwembad of een ijsbaan tijdens de coronacrisis heeft geleden. Optisport beheert het zwembad voor de gemeente Hilversum. De uitkering die de gemeente heeft ontvangen, heeft de gemeente ook betaald aan Optisport. Dit verklaart een nadeel ten opzichte van de begrote lasten en een voordeel ten opzichte van de begrote baten.			
Stijging materiaalprijzen asfalt en herstel grondkerende muur	140	0	140
De asfaltprijzen zijn aanzienlijk gestegen. Het noodzakelijke onderhoud aan het asfalt kan niet worden uitgevoerd, zonder een negatieve afwijking van € 60.000. Daarnaast is een overschrijding van € 80.000 toe te schrijven aan een onvoorziene noodzakelijke herstelmaatregel aan de grondkerende muur in de Gasthuisstraat.			
Verstrekte noodsteun Covid Cultuur	4	0	4
Aan diverse culturele instellingen is noodsteun verstrekt. Deze noodsteun komt ten laste van de door de Raad ingestelde Covid Reserve.			
Zwembad- en sporthalbeheer	-50	-80	-130
De nieuwe aanbesteding van het zwembad- en sporthalbeheer heeft geleid tot een positief resultaat op de exploitatiebijdrage van € 50.000 en op de huurinkomsten van € 80.000.			
Totaal	**3.608**	**-1.102**	**2.506**
Overige verschillen	10	-19	-9

Totaal begrotingswijzigingen	**3.617**	**-1.120**	**2.497**

Investeringen

In dit programma is de bijstelling van de investeringskredieten voor een belangrijk deel toe te schrijven aan stijgende materiaalkosten (€ 2,6 miljoen) en het geleidelijk implementeren van kostentoerekening (€ 7,2 miljoen). Een uitgebreide toelichting hierover en de specificatie hiervan is terug te vinden in hoofdstuk 4 Investeringen.

Onderstaand een toelichting op de overige mutaties van de investeringskredieten in programma 1.

Het relinen t Hoogt: Het relinen (riool jaarschijf 2018) is in aangepaste vorm uitgevoerd waardoor een tekort van € 0,077 mln. is ontstaan. Het was niet mogelijk om het gehele traject te relinen aangezien het riool op sommige plaatsen te slecht was en alsnog vervangen moest worden. Daarnaast heeft ook hier de prijsstijging voor een hogere inschrijving gezorgd dan in 2018 geraamd. Het tekort kan niet binnen de jaarschijf worden opgevangen.

Renovatie atletiekbaan: Bij de renovatie van de atletiekbaan was niet voorzien in het aanleggen van een infiltratievoorziening. Voor de aanleg van een infiltratievoorziening was het uitvoeren een bodemonderzoek noodzakelijk. Vervolgens is er een vervuiling op deze locatie geconstateerd. Dit leidde tot een sanering waarbij de kosten niet in het reeds verleende krediet waren opgenomen. Dit heeft geleid tot een overschrijding van € 0,350 mln. In de collegebrief van 13 juli 2022 Bodemsanering Atletiekbaan sportpark Arena is de Raad geïnformeerd over de overschrijding.

Waterinrichtingsplan Huydecopersweg: De raad heeft in 2017 met het vaststellen van de Programmabegroting 2018 een rendabel krediet (€ 1,5 mln.) voor het Waterinrichtingsplan Huydecopersweg beschikbaar gesteld. De geraamde kosten worden gedekt uit bijdragen van de Provincie NH, het Waterschap Amstel Gooi en Vecht en het waterbedrijf Vitens NV. Bij de kredietaanvraag is geen rekening gehouden met de toerekening van uren aan deze investering. In de nieuwe financiële verordening in 2022 is bepaald dat inzet van capaciteit (uren) voor investeringen ook wordt geactiveerd. Voor het Waterinrichtingsplan gaat het vanaf 2022 om een bedrag van € 0,140 mln. Dit bedrag wordt dus niet gedekt uit de toegezegde externe bijdragen. De raad wordt voorgesteld om het krediet met € 0,140 mln. te verhogen. De financiële consequenties voor de begroting worden in de Voorjaarsnota 2023 meegenomen in de actualisatie van de kapitaallasten.

Vervanging lichtmasten sportpark Loosdrecht: Door extreme prijsstijgingen in materiaal is het niet gelukt om de vervanging van lichtmasten op sportpark Loosdrecht te realiseren binnen het daarvoor beschikbaar gestelde krediet. De overschrijding is € 0,055 mln.

3.2 Zorg

Toelichting op de wijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022
Programma 2			
Bescherming en opvang reserve	-170	0	-170
Bij het overhevelen van de taak Bescherming en Opvang naar de Regio Gooi en Vechtstreek is afgesproken dat de reserve Bescherming en Opvang bij de Regio niet groter mag zijn dan € 2 miljoen. Aangezien deze reserve eind 2021 op een hoger niveau stond, is het overschot retour gestort aan de deelnemende gemeenten.			
Een veilig Hilversum	25	0	25
Voor een veilig Hilversum zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor het verbeteren nazorg personen met verward gedrag.			
Een zorgzaam Hilversum	100	0	100
Voor een zorgzaam Hilversum zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor: meer opvoedcoaches en jongerenwerkers, tegengaan eenzaamheid door 'Samen is leuker' en versterken samenwerking zorgaanbieders, -verzekeraars, - kantoren en gemeente.			
Energie	29	0	29
De olie- en gasprijzen zijn de afgelopen maanden gestegen en dit vertaalt zich door in de energieprijzen. De prijsstijgingen komen enerzijds door de grote vraag naar energie, waardoor belangrijke leveranciers van aardgas moeite hebben om op korte termijn extra gas te leveren, anderzijds heeft de oorlog in de Oekraïne de energiemarkt verder onder druk gezet. Het is moeilijk om een goedegroen inschatting te maken. Deze afwijking heeft slechts betrekking op 2022. Bij de voorjaarsnota worden de energiebudgetten 2023 en verder opnieuw geactualiseerd. In totaliteit gaat het om een nadeel van € 550.000, dat verspreid over de programma's 1 (€338.000), 2 (€ 29.000), 4 (€151.000) en 5 (€ 32.000) is terug te vinden.			
Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne	14.947	-14.947	0
Conform de Regeling opvang ontheemden Oekraïne vangt de gemeente Oekraïners op. Het uitgangspunt van het Rijk is dat de rijksvergoedingen kostendekkend moeten zijn. In de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne heeft het Rijk uiteengezet welke type vergoedingen de gemeente voor deze taken ontvangt. In deze eindejaarsrapportage zijn, voor zover mogelijk, de in 2022 verwachte lasten en baten verwerkt. De baten worden, op basis van de bekostigingsregeling, geraamd op € 14,5 miljoen. Deze vergoeding wordt ingezet ter dekking van de specifieke taken en uitvoeringstaken (€ 6,8 miljoen), hotelopvang kosten (€ 3,7 miljoen), de uitkering van leefgeld aan ontheemden in gemeentelijke opvanglocaties (€ 220.000) en de voorbereidingskosten voor de Thebe 22 en de Anton Phillips 1 (€ 3,7 miljoen). Daarnaast worden de transitiekosten voor de Heuvellaan (€ 467.000) volledig vergoed. De totale lasten en baten worden per jaareinde geraamd op € 14,5 miljoen. Zie ook de collegebrief Financiën opvang ontheemden Oekraïne 2022, die u nagenoeg tegelijkertijd met de Eindejaarsrapportage zal ontvangen. Het budget (€ 1 miljoen) voor het leefgeld verstrekt aan Oekraïense vluchtelingen in de particuliere opvangvoorzieningen wordt afzonderlijk hiervan geraamd als onderdeel van de specifieke uitkeringen.			
Kapitaallasten 2022	-29	0	-29
De definitieve rente en afschrijvingslasten 2022 zijn per programma in kaart gebracht en worden met dit journaal volledig verwerkt. In totaliteit gaat het om een voordeel van € 156.000, waarvan het effect verspreid over de programma's 1 (€ 156.000 nadelig), 2 (€ 29.000 voordelig), 4 (€ 49.500 voordelig) en 5 (€ 234.500 voordelig) zichtbaar is.			
Meicirculaire 2022	581	0	581
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-43, waarin een 1e indicatie van de financiële effecten van de meicirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de meicirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Septembercirculaire gemeentefonds 2022	63	0	63
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-59 waarin de financiële effecten van de septembercirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de septembercirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Specifieke uitkeringen (SPUKs)	779	-779	0

Afgelopen periode is een stijging te zien van het aantal specifieke uitkeringen (SPUKs). Een SPUK is een rijksregeling waar de uitgaven onder bepaalde voorwaarde worden bekostigd door het Rijk. Middels losse beschikkingen worden deze middelen aan de gemeente toegekend. Uitgangspunt bij deze regelingen is dat deze saldo neutraal worden uitgevoerd. Daarnaast loopt de uitvoering vaak over enkele jaren. Om te voorkomen dat de uitvoering van deze regelingen tot (grote) verschillen in de jaarrekening leiden wordt voorgesteld de verwachte lasten en baten te verwerken in de begroting. Het gaat om de volgende SPUKs: Leefgeld particuliere opvang Oekraïners, Toeslagaffaire, Voortijdig schoolverlaters en Nationaal programma onderwijs. Per saldo wordt voorgesteld om binnen programma 2 de lasten en de baten voor € 779.000 op te ramen.			
Tekort Jeugd 2022	1.200	0	1.200
In 2021 was het totale nadeel voor Jeugd € 1,5 miljoen. Dit blijkt een structureel nadeel te zijn. Zoals bekend zijn de budgetten meerjarig aangepast in de programmabegroting 2023. Voor het boekjaar 2022 zijn de budgetten nog niet aangepast aan de nieuwe inzichten. Voor 2022 wordt een nadeel van € 1.200.000 verwacht. De gestegen aantallen en kosten komen met name voort uit verdere stijging van zware zorg (o.a. uit huisplaatsingen). Deze zorg wordt voornamelijk ingezet door andere wettelijke verwijzers dan de gemeente, zoals de gecertificeerde instellingen. De gemeente heeft hierop maar beperkt invloed. Ook het nieuwe woonplaatsbeginsel is van invloed. De Jeugdwet is een openeinde regeling waarbij er beperkt interventies mogelijk zijn. Daarnaast is de zorg onderhevig aan diverse variabelen. De verwachting is met deze aangepaste budgetten de zorg te kunnen leveren die de jongeren toekomt. Zekerheden kunnen echter niet gegeven worden.			
Vaststelling welzijnssubsidies 2021	-90	0	-90
In juli 2022 zijn de subsidies over het jaar 2021 van Hilverzorg en Versa lager vastgesteld (€ 120.000). Hiervan is een deel (€ 30.000) gebruikt voor een aanvullende subsidie aan Versa. Hetgeen per saldo resulteert in een voordeel van € 90.000.			
WMO 2022 verschuiven budget over de taakvelden	145	-145	0
Binnen het totale Wmo budget (ruim € 20 miljoen) is de verwachting in 2022 uit te komen. Wel zijn er kleinere technische verschuivingen binnen lasten, baten en/of taakvelden, die met deze budgettair neutrale wijzigingen op de juiste hoogte worden gebracht. De Wmo is een openeinde regeling en onderhevig aan diverse variabelen. De verwachting is dat met de huidige budgetten de zorg geleverd kan worden die de inwoners toekomt. Zekerheden kunnen echter niet gegeven worden.			
Totaal	**17.580**	**-15.871**	**1.709**
Overige verschillen	8	-8	0
Totaal begrotingswijzigingen	**17.588**	**-15.879**	**1.709**

Investeringen

Integraalhuisvestingsplan onderwijshuisvesting (IHP): In het investeringsprogramma 2022 is voor het IHP een krediet opgenomen van € 15.937.000. Het voorstel is om de kredieten met de geplande uitvoering in 2022 op te hogen met € 291.000. In het IHP 2020-2035 is met de Raad afgesproken dat de ramingen van projecten jaarlijks worden geïndexeerd met de BDB-index. Door de stijgende lonen en materialen is deze BDB-index gestegen. Ten opzichte van het in de begroting opgenomen prijspeil moeten de kredieten met geplande uitvoering in 2022 (gymzaal Klimop en Villa Vrolik) voor de periode tot en met december 2022 opgehoogd worden met 9,25%. (Cumulatief is dit ten opzichte van het prijspeil oktober 2019 13,78%). De verhoogde kapitaallasten zijn verwerkt in de programmabegroting 2023.

Multifunctionele accommodatie De Lelie (MFA): In het investeringsprogramma 2022 is voor het MFA een krediet opgenomen van € 8.935.000. Het voorstel is om het krediet op te hogen met € 1.150.000. De ophoging bestaat uit 2 delen.

Ten eerste wordt voorgesteld het krediet met € 800.000 op te hogen. Dit betreft de indexatie van het krediet met de BDB-index (zoals beschreven bij onderwijshuisvesting), bijkomende kosten als sloop, parkeerplaatsen en welstand en ophoging voor activering van personele kosten. De verhoogde kapitaallasten zijn verwerkt in de begroting 2023.

Ten tweede wordt, zoals aangegeven in het raadsvoorstel Duurzaamheidsambities MFA Zuid van 21 september 2022, voorgesteld het krediet met € 350.000 op te hogen voor Energie/CO2-reductie, Natuurinclusiviteit en Klimaat adaptief bouwen.

1. Energie/CO2 € 60.000: In het IHP worden scholen aangespoord extra te investeren om schoolgebouwen van BENG (bijna energie neutrale gebouwen) naar ENG (energie neutrale gebouwen) te krijgen. Bovenstaande investering is nodig om ook voor het niet onderwijs deel van de MFA 'ENG' te realiseren. In de praktijk betekent dat met name dat er extra zonnepanelen op het pand gelegd worden.
2. Natuur inclusiviteit € 180.000: Om met de ambities op het vlak van natuurinclusiviteit verder te gaan dan het gebruikelijke 'inmetselen van broedplekken of spouwopeningen voor vleermuizen', wordt bij de ontwikkeling van het pand onderzocht welke innovaties er op dit moment spelen en hoe deze bij dit pand toegepast kunnen worden. Subsidiemaatregelen worden nog onderzocht. Bij het verkrijgen van subsidie wordt deze in mindering gebracht op de investering/kapitaalslasten.
3. Klimaat adaptief bouwen € 110.000: Om met de ambities op het vlak van Klimaat adaptief bouwen verder te gaan dan de standaard maatregelen als infiltratiekratten plaatsen, wordt bij de ontwikkeling van het pand onderzocht welke innovaties er op dit moment spelen en hoe deze bij dit pand toegepast kunnen worden. Hoe kunnen we zuiniger met water omgaan en het regenwater dat valt vasthouden en inzetten (win-win). Subsidiemaatregelen worden nog onderzocht. Bij het verkrijgen van subsidie wordt deze in mindering gebracht op de investering/kapitaalslasten.

Met de kapitaallasten voor deze investeringen in duurzaamheid (€ 15.000) is nog geen rekening gehouden in de programmabegroting 2023. Deze zullen meegenomen worden in de voorjaarsnota 2023.

3.3 Werken

Toelichting op de wijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022
Programma 3			
Belastingen kwijtscheldingen	-179	0	-179
Vanwege de werkzaamheden in 2022 voor de vernieuwde heffingssystematiek bij de OZB (vierkante meter i.p.v. kubieke meter) per 1 januari 2022 is 16% van de aanslagen pas in augustus verzonden. Hierdoor is de verwachting dat niet voor 2023 voor dat deel een eventuele kwijtschelding verleend gaat worden. Dit leidt in 2022 tot een verwacht voordeel van 16% van het begrote budget.			
Definitief BUIG budget 2022	-1.470	2.320	850
De gemeente Hilversum ontvangt al enige jaren minder geld van het Rijk voor de bijstandsuitkeringen dan de gemeente uitgeeft. In de begroting voor 2022 is rekening gehouden met een tekort van € 775.000. Zoals gebruikelijk wordt aan het einde van elk jaar voorgesteld het budget aan te passen aan het definitieve BUIG-budget. Landelijk dalen het aantal mensen in de uitkering sneller dan in de gemeente Hilversum. Dit heeft als gevolg dat definitieve het BUIG budget sneller daalt dan de Hilversum uitgaven. Per saldo betekent dit een verwacht extra nadeel van € 850.000. Dit is nader toegelicht in de collegebrief Definitieve vaststelling gebundelde uitkering 2022 (BUIG) van 1 november jl.			
Een bloeiende economie	75	0	75
Voor een bloeiende economie zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor het opstellen en uitvoeren gebiedsagenda's.			
Een groen en duurzaam Hilversum	50	0	50
Voor een groen en duurzaam Hilversum zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor het tegengaan van energiearmoede.			
Een zorgzaam Hilversum	100	0	100
Voor een zorgzaam Hilversum zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor: verbeteren minimaregelingen en toegang tot digitale devices.			
Meicirculaire 2022	4.641	0	4.641
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-43, waarin een 1e indicatie van de financiële effecten van de meicirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de meicirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Onderbesteding Participatiebudget	-540	0	-540
Ook in 2022 blijven de uitgaven participatie achter op de begroting. Dit kent een aantal samenhangende oorzaken. Deze oorzaken zijn 1) corona gerelateerde in- en uitstroom, 2) Nieuwe regeling Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) en 3) de nieuwe aanbesteding. De raad is hierover nader geïnformeerd met de collegebrief 'Stand van zaken re-integratie en arbeidstoeleiding uitkeringsgerechtigden Sociaal Plein (afdoening T22-028)' van 14 oktober jl.			
Reserve onttrekking TOZO	644	-1.137	-493
Zoals bekend is in afgelopen jaren voor de uitvoering van de TOZO een reserve gevormd. Op basis van de huidige inzichten is de reserve te hoog. De regio gemeenten hebben de wens uitgesproken om het verwachte restant uit te keren in 2022. Voor Hilversum betreft dit een vrijval van € 493.000. Voor de TOZO uitvoering resteert voor de jaren 2022 en verder een bedrag van € 1.650.000.			
Septembercirculaire gemeentefonds 2022	3.782	0	3.782
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-59 waarin de financiële effecten van de septembercirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de septembercirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Specifieke uitkeringen (SPUKs)	-379	379	0

Afgelopen periode is een stijging te zien van het aantal specifieke uitkeringen (SPUKs). Een SPUK is een rijksregeling waar de uitgaven onder bepaalde voorwaarde worden bekostigd door het Rijk. Middels losse beschikkingen worden deze middelen aan de gemeente toegekend. Uitgangspunt bij deze regelingen is dat deze saldo neutraal worden uitgevoerd. Daarnaast loopt de uitvoering vaak over enkele jaren. Om te voorkomen dat de uitvoering van deze regelingen tot (grote) verschillen in de jaarrekening leiden wordt voorgesteld de verwachte lasten en baten te verwerken in de begroting. Het gaat om de SPUK Inburgering. Per saldo wordt voorgesteld om de lasten en de baten binnen programma 3 met € 379.000 af te ramen.			
Totaal	**6.724**	**1.562**	**8.286**
Overige verschillen	0	9	9
Totaal begrotingswijzigingen	**6.724**	**1.571**	**8.295**

Investeringen

In dit programma zijn geen afwijkingen op de investeringen te melden.

3.4 Bestuur

Toelichting op de wijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022
Programma 4			
Arbo	75	0	75
Dit jaar is het verzuim hoog. Tot en met augustus is het verzuimpercentage voor de ambtelijke organisatie 7,6% (norm is 5%). De grootste component van ons verzuimcijfer is langdurig verzuim en dan ook psychisch. Deze trend speelt landelijk. Door het hoge verzuim is meer inzet van de arbodienst en re-integratie deskundigen nodig, o.a. op 2e spoortrajecten voor de langdurig zieken.			
Betrouwbaar bestuur en gezonde financiën	20	0	20
Voor een betrouwbaar bestuur en gezonde financiën zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor: een wethouder minder en het versterken van bestuursondersteuning.			
Een aantrekkelijke stad	200	0	200
Voor een aantrekkelijke stad zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor Hilversum 600 jaar.			
Een veilig Hilversum	35	0	35
Voor een veilig Hilversum zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 budgetten opgenomen voor het voortzetten campagne veilig uitgaan.			
Energie	151	0	151
De olie- en gasprijzen zijn de afgelopen maanden gestegen en dit vertaalt zich door in de energieprijzen. De prijsstijgingen komen enerzijds door de grote vraag naar energie, waardoor belangrijke leveranciers van aardgas moeite hebben om op korte termijn extra gas te leveren, anderzijds heeft de oorlog in de Oekraïne de energiemarkt verder onder druk gezet. Het is moeilijk om een goede inschatting te maken. Deze afwijking heeft slechts betrekking op 2022. Bij de voorjaarsnota worden de energiebudgetten 2023 en verder opnieuw geactualiseerd. In totaliteit gaat het om een nadeel van € 550.000, dat verspreid over de programma's 1 (€338.000), 2 (€ 29.000), 4 (€151.000) en 5 (€ 32.000) is terug te vinden.			
Implementatie financieel systeem	150	0	150
De aanbesteding van het nieuwe financiële systeem bevindt zich in de afrondende fase. Het staat inmiddels vast dat er sprake is van een SaaS-oplossing. De lasten gekoppeld aan SaaS-oplossing dienen conform de BBV verwerkt te worden in de exploitatie van het jaar waarin deze ontstaan. Dat betekent dat de investering niet langer onderdeel uitmaakt van het investeringsprogramma en geen meerjarige kapitaallast tot gevolg heeft. De implementatie van het nieuwe financiële systeem vindt plaats in de periode 2022-2023. De bijbehorende lasten worden geraamd op 0,620 miljoen en ten laste gebracht van de exploitatie 2022 en 2023. De exploitatielasten 2022 worden geraamd op 0,150 miljoen. De exploitatielasten 2023 worden geraamd op 0,470 miljoen en worden betrokken bij het opstellen van de voorjaarsnota 2023.			
Implementatie telefooncentrale	0	-300	-300
Wegens wijzigingen in de implementatie van een nieuwe telefooncentrale ontstaat er een incidenteel bate in 2022. Het college heeft de Raad hier eerder dit jaar over geïnformeerd. Op dit moment wordt er gewerkt aan een structurele oplossing voor de telefooncentrale welke naar verwachting in 2024-2025 geïmplementeerd kan worden. Het bijbehorende budget voor deze implementatie wordt betrokken bij de voorjaarsnota 2023.			
Informatiemanagement en ICT	150	0	150
• Wegens uitdagingen in de werving en selectie en een capaciteitsclaim als gevolg van de “Oekraïne crisis” wordt het programma Datagedreven sturing in 2022 niet conform planning uitgevoerd en wordt het budget niet volledig besteed. De budgettaire onderuitputting bedraagt ongeveer € 115.000.• Inmiddels is er wel een grote slag gemaakt in de noodzakelijke overgang van Qlikview dashboards naar Power BI. Deze overgang moet begin 2023 zijn afgerond, omdat de huidige Qlikview dashboards dan niet meer worden ondersteund door de leverancier. Het uitvoeren van deze werkzaamheden leidt in 2022 tot een incidenteel nadeel van ongeveer € 150.000. • Er ontstaat in 2022 een nadeel van ongeveer € 115.000 wegens toenemende licentiekosten en het data verbruik van mobile telefonie. In de meerjarenbegroting 2023 is het licentiebudget structureel verhoogd als gevolg van de digitalisering binnen de gemeente voor dienstverlening en bedrijfsvoering.			

Kapitaallasten 2022	-50	0	-50
De definitieve rente en afschrijvingslasten 2022 zijn per programma in kaart gebracht en worden met dit journaal volledig verwerkt. In totaliteit gaat het om een voordeel van € 156.000, waarvan het effect verspreid over de programma's 1 (€ 156.000 nadelig), 2 (€ 29.000 voordelig), 4 (€ 49.500 voordelig) en 5 (€ 234.500 voordelig) zichtbaar is.			
Management ontwikkelprogramma en concernopleidingsbeleid.	94	0	94
In 2022 zijn twee grote leertrajecten, die (door corona) deels doorlopen vanuit 2021. In 2021 heeft dat geleid tot een voordeel in de jaarrekening, dit jaar valt het nadeel (€ 194.000). Daarnaast heeft het management ontwikkelprogramma niet in de volle omvang haar doorgang kunnen vinden als gevolg van prioritering. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 100.000. Beide opleidingen tezamen leiden tot een incidenteel nadeel van € 94.000.			
Sociaal Werkgeverschap	75	0	75
In 2015 is de Participatiewet ingevoerd. Een onderdeel daarvan betreft het in dienst nemen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Vanuit de Agenda Lokale Inclusie 2021-2023 werkt Hilversum aan een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen. Waarin elk individu kan participeren ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Speciale aandacht gaat uit naar Hilversum als inclusieve werkgever. Op dit moment hebben we 11 medewerkers in dienst met afstand tot de arbeidsmarkt. We streven naar uitbreiding van dit aantal. In 2022 wordt een tekort verwacht van € 75.000.			
Specifieke uitkering controle coronatoegangsbewijzen 2022	349	-349	0
Door het ministerie van Justitie en Veiligheid is een specifieke uitkering verstrekt voor de naleving controle coronatoegangsbewijzen voor het jaar 2022. Deze subsidie is beschikbaar om organisaties tegemoet te komen in de extra kosten die de controle van het coronatoegangsbewijs met zich meebrengt. Uitgangspunt bij deze regeling is dat deze saldo neutraal worden uitgevoerd. De raad is hierover geïnformeerd via RIB 2022-57 Vaststellen subsidieregeling Controle Coronatoegangsbewijs Hilversum 2022.			
Totaal	**1.249**	**-649**	**601**
Overige verschillen	0	0	0
Totaal begrotingswijzigingen	**1.249**	**-649**	**601**

Investeringen

Bedrijfsvoering financieel pakket: Voorgesteld wordt om het huidige krediet van € 0,416 mln. te elimineren uit het meerjarige investeringsprogramma.

De aanbesteding van het nieuwe financiële systeem bevindt zich in de afrondende fase. Het staat inmiddels vast dat er sprake is van een SaaS-oplossing. De lasten gekoppeld aan SaaS-oplossing dienen conform de BBV verwerkt te worden in de exploitatie van het jaar waarin deze ontstaan. Dat betekent dat de investering niet langer onderdeel uitmaakt van het investeringsprogramma (-€ 0,416 miljoen) en geen meerjarige kapitaallast tot gevolg heeft. De implementatie van het nieuwe financiële systeem vindt plaats in de periode 2022-2023. De bijbehorende lasten worden ten laste gebracht van de exploitatie 2022-2023.

Software defined infrastructure: Voorgesteld wordt om het huidige krediet van € 1,068 mln. te verhogen met € 0,432 mln. tot een bedrag van € 1,500 mln.

Het huidige investeringskrediet is niet toereikend om de digitale dienstverlening aan de burgers en de ICT- bedrijfszekerheid in de organisatie te innoveren, te verbeteren en te continueren. Hierover heeft het college de Raad geïnformeerd in december 2021 middels raadsinformatiebrief 2021-100. In deze raadinformatiebrief is aangegeven dat er nog € 0,575 mln. noodzakelijk is om het project naar tevredenheid te kunnen afronden. Op dit moment is er nog € 0,143 mln. beschikbaar. Om deze reden verzoeken wij de Raad het bestaande investeringskrediet op te hogen met € 0,432 mln. (€ 0,575 mln. minus € 0,143 mln.).

3.5 Financiën en grondexploitaties

Toelichting op de wijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022
Programma 5			
Actualisatie externe rentelasten 2022	-235	-34	-269
De financieringsbehoefte 2022 valt lager uit dan begroot. Er is tot en met september één lening van € 15 miljoen aangetrokken tegen een rentetarief van 0,93%. Door te lenen tegen een rentetarief lager dan het geraamde tarief van 1% vallen de rentelasten voor deze lening lager uit dan begroot. Tot en met september is er een bedrag van € 21 miljoen minder geleend dan was voorzien voor 2022. Door minder te lenen dan was geraamd vallen de rentelasten lager uit. Daarnaast is er gebruik gemaakt van een kasgeldlening met een looptijd van 6 maanden. Deze kasgeldlening is afgesloten tegen een negatief rentepercentage en bracht daarmee rentebaten met zich mee.			
Algemeen voorbereidingsbudget projecten	-60	0	-60
Bij de Kadernota 2021 is er een budget vrijgemaakt voor de ontwikkeling op het Orchideegebied. Inmiddels is duidelijk dat het om grondverkoop gaat en het budget niet meer nodig is.			
Belastingen Heffen en Innen	0	122	122
In het eerste kwartaal van 2022 heeft er, in lijn met de Covid herstelrichtlijnen 2021, geen dwanginvordering plaatsgevonden. Dit leidt tot een nadeel van 25% van de begrote opbrengst (€ 53.750). Daarnaast is er in 2022 minder hondenbelasting opgelegd dan vooraf begroot. Dit leidt tot een nadeel van € 68.000. Per 1 januari 2023 is de hondenbelasting afgeschaft.			
BTW	370	-370	0
De Regio G&V kan zelf geen BTW declareren bij het BCF (BTW Compensatie Fonds). De enige manier voor hen om BTW uit dat BCF te krijgen is via de aangesloten gemeenten. Dit leidt tot lasten en baten van afgerond € 370.000.			
Compensatie gederfde inkomsten coronacrisis	785	-785	0
Het Rijk heeft de gemeente Hilversum een compensatie van € 785.000 toegezegd voor gederfde inkomsten 2021 als gevolg van de coronacrisis. Dit bedrag wordt uitgekeerd met de decembercirculaire 2022. Vooruitlopend op de decembercirculaire wordt met dit bedrag in de raming reeds rekening gehouden en wordt het bedrag gestort in de reserve Covid-19.			
Energie	32	0	32
De olie- en gasprijzen zijn de afgelopen maanden gestegen en dit vertaalt zich door in de energieprijzen. De prijsstijgingen komen enerzijds door de grote vraag naar energie, waardoor belangrijke leveranciers van aardgas moeite hebben om op korte termijn extra gas te leveren, anderzijds heeft de oorlog in de Oekraïne de energiemarkt verder onder druk gezet. Het is moeilijk om een goede inschatting te maken. Deze afwijking heeft slechts betrekking op 2022. Bij de voorjaarsnota worden de energiebudgetten 2023 en verder opnieuw geactualiseerd. In totaliteit gaat het om een nadeel van € 550.000, dat verspreid over de programma's 1 (€338.000), 2 (€ 29.000), 4 (€151.000) en 5 (€ 32.000) is terug te vinden.			
Kapitaallasten 2022	-235	0	-235
De definitieve rente en afschrijvingslasten 2022 zijn per programma in kaart gebracht en worden met dit journaal volledig verwerkt. In totaliteit gaat het om een voordeel van € 156.000, waarvan het effect verspreid over de programma's 1 (€ 156.000 nadelig), 2 (€ 29.000 voordelig), 4 (€ 49.500 voordelig) en 5 (€ 234.500 voordelig) zichtbaar is			
Meicirculaire 2022	0	-11.548	-11.548
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-43, waarin een 1e indicatie van de financiële effecten van de meicirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de meicirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Onderhoud panden	150	0	150
Dit betreft panden die op de nominatielijst staan om te verkopen. Zolang de verhuurder blijft huren, heeft de gemeente de plicht het pand bewoonbaar, veilig, droog en schoon te houden.			
OZB Woningen	263	-1.059	-796

De werkelijke waardeontwikkeling wordt een paar maanden na het opstellen van de begroting bepaald. Deze werkelijke waardeontwikkeling ligt ongeveer 1 procentpunt hoger dan begroot. De areaaluitbreiding (begroot tegen het gemiddelde woningtarief) leidt ook tot een voordeel. Deze twee samen leiden tot een voordeel van € 200.000 op de OZB opbrengst. Daarnaast wordt er voor de per 1 januari 2022 wettelijk verplichte maatstaf (vierkante meter i.p.v. kubieke meter) extra personeel ingehuurd en is extra software benodigd, beiden worden deels bij de gemeente Wijdemeren in rekening gebracht. Dit is een nadeel van netto € 174.000. Bij dit traject is drie maanden achterstand door uitval van taxateurs door Covid. Om de achterstand in dit traject van maatstafwijziging in te lopen is een externe ingehuurd. Er is een review gedaan op het bestand en de totale WOZ-waarde. Met de huidige management informatie is meer inzicht te geven in de werkvoorraad. Hierdoor is gebleken dat totale WOZ-waarde bij de niet-woningen hoger ligt dan waarbij de begroting 2022 van is uitgegaan en dat er over meer niet-woningen dan begroot OZB geheven kan worden.			
Septembercirculaire gemeentefonds 2022	0	-4.528	-4.528
In navolging van de Raadsinformatiebrief 2022-59 waarin de financiële effecten van de septembercirculaire 2022 werd weergegeven, worden de definitieve effecten van de septembercirculaire 2022 verwerkt in de begroting 2022.			
Stelpost Stedelijke Opgave	-335	0	-335
In de kadernota 2020 is een stelpost Stedelijke opgave opgenomen om middelen beschikbaar te hebben voor complexe gebiedsontwikkeling. Voor het begrotingsjaar 2022 was de hoogte van deze stelpost € 1 miljoen. Na toewijzing van diverse voorbereidingsbudgetten voor Arenapark (€ 390.000), Bruisend Hart (€ 200.000) en Circusterrein (€ 75.000) resteert een positief saldo van € 335.000. Dit kan vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.			
Tussentijds winstnemen Anna's Hoeve	-931	2.207	1.276
Op verzoek van de ontwikkelaar wordt de levering van bouwveld 4.1/4.2 naar 2023 uitgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de tussentijdse winst over 2022 met € 2,207 miljoen naar beneden moet worden bijgesteld. Dit leidt tot een nadeel op de baten. De invloed van de uitgestelde levering op het totaal van de grondexploitatie is minimaal positief en zal bij de actualisatie 2023 worden verwerkt. De in verband hiermee af te dragen vennootschapsbelasting daalt daardoor van € 1.426.000 naar € 495.000. Per saldo is dit een voordeel op de lasten van € 931.000. Per saldo resulteert dit in een nadeel van € 1.276.000 in 2022.			
Verstrekte noodsteun Covid Cultuur	0	-4	-4
Aan diverse culturele instellingen is noodsteun verstrekt. Deze noodsteun komt ten laste van de door de Raad ingestelde Covid Reserve.			
Totaal	**-196**	**-16.000**	**-16.195**
Overige verschillen	28	-87	-58
Totaal begrotingswijzigingen	**-167**	**-16.087**	**-16.254**

Investeringen

In dit programma zijn geen afwijkingen op de investeringen te melden.

4. Investeringen

In deze Eindejaarsrapportage wordt gerapporteerd over de wijzigingen in de investeringskredieten die in het lopende jaar zijn opgetreden. Door interne en externe factoren is het soms noodzakelijk investeringskredieten tussentijds bij te stellen ofwel te actualiseren. In de voorliggende Eindejaarsrapportage zijn meerdere investeringen omhoog bijgesteld. Deze stijging is toe te rekenen aan de stijgende materiaalkosten (€ 2,6 mln.), het geleidelijk implementeren van kostentoerekening (€ 7,2 mln.) en overige wijzigingen als gevolg van wijzigingen in de projectplanning (€ 2,1 mln.). De raad wordt voorgesteld om de kredieten te verhogen met afgerond € 11,9 mln. in totaal. Zo ontstaat een actueel en compleet beeld van de investeringsplanning en neemt het aantal afwijkingen dat pas zichtbaar wordt bij jaarrekening af.

Het ophogen van de investeringskredieten zorgt op termijn voor een toename van de rente en afschrijvingslasten, ofwel kapitaallasten. Deze kapitaallasten ontstaan pas bij het afsluiten van het investeringskrediet, ofwel bij de ingebruikname van de investering. Daarmee leidt de ophoging van de investeringen niet direct tot een forse verhoging van de kapitaallasten in 2022 of 2023. De kapitaallasten behorende bij de ophoging van € 7,2 mln. door de toepassing van kostentoerekening zijn al verwerkt in de meerjarenbegroting als onderdeel van de stelpost 'Herziening financieel beleid'. De kapitaallasten behorende bij de ophoging als gevolg van stijgende bouwkosten à € 2,6 mln. en overige mutaties € 2,1 mln. worden betrokken bij de actualisatie van het meerjarenperspectief bij de voorjaarsnota 2023. Bij een gemiddeld afschrijvingstermijn van 30 jaar (Financiële verordening gemeente Hilversum 2022, afschrijvingstabel), met een rentepercentage van 1,4% en afhankelijk van de fasering van het werk gaat het om een jaarlijks bedrag van circa € 0,155 mln. op jaarbasis.

Het totaaloverzicht van bij te stellen investeringskredieten ziet er als volgt uit.

bedragen x € 1.000

omschrijving investering	Verleend krediet	Wijziging	Gewijzigd krediet
Diverse kredieten Indexering en kostentoerekening (zie specificatie)	48.579	9.823	58.402
Het relinen t Hoogt (GRP 2018)	150	77	227
Lichtmasten sportpark Loosdrecht	229	55	284
Renovatie atletiekbaan	1.569	350	1.919
Waterinrichtingsplan Huydecopersweg	-	140	140
Totaal programma 1	50.527	10.445	60.972
Integraalhuisvestingsplan onderwijshuisvesting (IHP)	15.937	291	16.228
Multifunctionele accommodatie De Lelie (MFA)	8.935	1.150	10.085
Totaal programma 3	24.872	1.441	26.313
Bedrijfsvoering financieel pakket	416	-416	-
Software defined infrastructure	1.068	432	1.500
Totaal programma 4	1.484	16	1.500
Totaal bedrag bijstellingen	76.883	11.902	88.785

- is verlaging/+ is verhoging

Onderstaand een toelichting op de toepassing van de kostentoerekeningssystematiek, de voorgestelde wijzigingen en het effect op de kapitaallasten.

Wat houdt kostentoerekening in?

Met de herziening van het financieel beleid is een start gemaakt met het toerekenen van directe personele kosten aan investeringen. Deze systematiek heeft tot gevolg dat de personeelslasten in de exploitatie lager worden, maar de investeringslasten hoger. Deze stelselwijziging leidt op termijn niet tot een begrotingsvoordeel, maar de personeelslasten die gepaard gaan met een investering worden verspreid over de toekomstige begrotingsjaren. De exploitatielasten in het lopende jaar dalen, maar de kapitaallasten bestaande uit rente en afschrijving, nemen toe. Vooruitlopend daarop is in afstemming met de raad de stelpost herziening financieel beleid opgenomen in de meerjarenbegroting.

Door middel van deze stelpost wordt in de gemeentelijke begroting rekening gehouden met een positief effect in de exploitatie van het lopende boekjaar bestaande uit het toerekenen van uren aan investeringen (voordeel exploitatie) minus de kapitaallasten (nadeel exploitatie). De stelpost loopt op van - € 0, 750 mln. in 2021, - € 1 mln. in 2022, - € 1,5 mln. in 2023, naar structureel - € 2 mln. vanaf 2024 en geldt voor de lopende investeringskredieten gericht op de ruimtelijke projecten en investeringen in de gebiedsontwikkelingen. Het toerekenen van uren naar investeringen laat in 2022 een positief beeld zien. De in de exploitatie opgenomen stelpost 2022 van € 1 miljoen wordt hierdoor naar verwachting volledig gerealiseerd.

Wijziging in het investeringsplan als gevolg van de verdere implementatie van de kostentoerekening

In de programmabegroting 2023 zijn de investeringskredieten omhoog bijgesteld als gevolg van stijgende bouwkosten en het toerekenen van directe personeelskosten aan de investeringen. Dit is bij de programmabegroting 2023 enkel gebeurd voor de investeringskredieten 2023 en verdere jaren. Conform de uitgangspunten van de begroting is alleen het meerjarig perspectief geactualiseerd en daarom ligt de actualisatie van de lopende investeringskredieten nu voor bij de Eindejaarsrapportage 2022. Voor de verdere implementatie wordt aan de raad voorgesteld om bij de openstaande kredieten de stelselwijziging door te voeren in het investeringsplan en de kredieten op te hogen met de index van het CBS. De beheer- en onderhoudsprojecten die opgenomen zijn in het investeringsprogramma tot en met 2022 zijn opgehoogd met 9,44% als gevolg van toenemende bouwkosten. Daarnaast zijn de directe personele lasten die gekoppeld zijn aan deze projecten ook, conform het financiële beleid, toegerekend aan de desbetreffende investeringen. Het betreft een meerjarige verhoging van de investeringskredieten met afgerond € 6,5 mln. (zie onderstaande tabel voor een nadere toelichting). Daarnaast is bij het opstellen van de jaarrekening 2021 rekening gehouden met een voordeel in de exploitatie door het toerekenen van directe uren aan projecten. De toerekening aan de investeringskredieten heeft nog niet plaatsgevonden. Dit saldo wordt alsnog toegerekend aan de openstaande investeringskredieten en daarmee worden de investeringskredieten opgehoogd met € 0,7 mln. De totale bijstelling van de investeringskredieten als gevolg van het toepassen van de kostentoerekeningssystematiek bedraagt daarmee € 7,2 miljoen. De bijbehorende uitgaven vindt verspreid plaats over een periode van ongeveer 5 jaar (2022-2026). Het ophogen van de investeringskredieten leidt tot een toename van de kapitaallasten, maar tot een voordeel in de exploitatielasten. De lasten worden immers verspreidt over meerdere jaren.

De bijbehorende kapitaallasten worden in de gemeentelijke begroting opgenomen in het jaar na ingebruikname (zie *Effect mutaties in het investeringsplan op de kapitaalslasten*). Kortom, de

systematiek van kostentoerekening wijzigt maar deze wijziging heeft geen directe nadelige gevolgen voor de gemeentelijke begroting.

bedragen x € 1.000

omschrijving investering	Verleend krediet	Uren 2021	Uren 2022	Index 2022	Gewijzigd krediet
Vervanging openbare verlichting armaturen 2020	464	-	4	-	468
Vervanging openbare verlichting armaturen 2021	464	-	35	-	499
Vervanging openbare verlichting armaturen 2022	464	-	42	-	506
Vervanging lichtmasten sportpark Loosdrecht 2019	229	-	9	-	238
Totaal wegen 2018	3.028	34	274	132	3.468
Totaal wegen 2019	2.828	127	252	109	3.316
Totaal wegen 2020	2.828	77	351	151	3.406
Totaal wegen 2021	2.828	18	399	172	3.417
Totaal wegen 2022	2.828	-	455	195	3.478
Deklagen geluidsreducerend asfalt	392	-	63	27	482
Deklagen gesloten asfalt	250	-	40	17	307
Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2020	306	-	49	21	376
Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2021	306	-	49	21	376
Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2022	306	-	49	21	376
1e Kanaalbrug	315	20	47	20	402
Vervanging vri's Bosdrift/Vaartweg/van Riebeeckweg	128	-	4	-	132
Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2017	744	9	49	53	855
Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2018	662	-	64	71	797
Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2019	662	-	64	70	796
Vervanging beschoeiing Hilversums Kanaal 2020	662	-	66	73	801
Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	320	-	32	35	387
Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	334	-	33	37	404
Totaal schutsluis 't Hemeltje	245	-	22	-	267
Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2017	241	4	6	4	255
Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2018	188	1	8	5	203
Totaal tlv kapitaalkrediet groenvoorziening 2019	188	2	9	6	206
Totaal groenvoorziening 2020	188	12	13	9	221
Totaal groenvoorziening 2021	188	8	18	11	225
Totaal groenvoorziening 2022	188	-	18	12	218
Totaal tlv instand houden bomenbestand 2022	243	-	24	16	283
Totaal GRP 2018	3.304	47	202	116	3.670
Totaal GRP 2019	2.884	73	263	151	3.371
Totaal GRP 2020	2.914	48	365	217	3.544
Totaal GWP 2021	2.914	16	480	283	3.692
Totaal GWP 2022	2.914	-	481	284	3.679
GWP Riool Oude Loosdrechtseweg	500	-	82	47	629
splitsen hemelwater van vuilwater fase 1	870	-	143	82	1.095
optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1	660	-	108	62	830
afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1	660	72	105	60	897
Voltooiing Groene Schakel	1.551	19	56	-	1.626
Nieuw Busstation	5.291	12	782	-	6.085
Ongelijkvloerse spoorkruising Maartensdijkseweg	1.100	3	52	-	1.155
Groene pleinen 1221	479	60	12	-	551
KSB Noorderweg tussen Stevinweg en Oosterspoorplein	2.441	-	674	-	3.115
Sloop GAK kelder	786	26	92	-	904
Jac. P. Thijsseplein	657	-	99	-	756
Totaal kostentoerekening en indexering programma 1	52.942	689	6.543	2.591	62.765

Totaal kostentoerekening personeel	7.232
Totaal kostentoerekening personeel en indexering	9.823

Ruimtelijke projecten en investeringen in de gebiedsontwikkelingen

Eenzelfde correctie dient nog plaats te vinden voor de grotere bouwprojecten die over het algemeen een langere looptijd hebben dan de beheer en onderhoudsprojecten. Deze “grote” ontwikkelprojecten zijn opgenomen in het Meerjaren Perspectief Grondexploitatie (MPG). Bij de actualisatie van het MPG wordt eveneens gekeken of het vrijgegeven krediet nog toereikend is en of deze wellicht gecorrigeerd moeten worden voor de inflatie dan wel opgehoogd moeten worden als gevolg van de nieuwe kostentoerekeningssystematiek. Op dit moment is er nog onvoldoende zicht op de eventuele meerjarige effecten van prijsstijgingen en kostentoerekening op deze projecten, mede om deze reden vindt een eventuele actualisatie van deze kredieten plaats bij de voorjaarsnota 2023.

Overige afwijkingen niet zijnde kostentoerekening of prijsindexatie

Onderstaand een kort overzicht van de afwijkingen groter dan € 0,050 mln. of bij een afwijking van meer dan 10% van het krediet. Enerzijds kunnen dit afwijkingen zijn als gevolg van over- of onderschrijdingen (een project wordt goedkoper of duurder). Anderzijds kunnen het afwijkingen zijn door verschuivingen in de tijd (het totale krediet blijft gelijk, maar uitgaven worden eerder of later gerealiseerd). De totale mutatie bedraagt ongeveer € 2,1 mln.

bedragen x € 1.000

omschrijving investering	Verleend krediet	Wijziging	Gewijzigd krediet
Het relinen t Hoogt (GRP 2018)	150	77	227
Lichtmasten sportpark Loosdrecht	229	55	284
Renovatie atletiekbaan	1.569	350	1.919
Waterinrichtingsplan Huydecopersweg	-	140	140
Totaal programma 1	**1.948**	**622**	**2.570**
Integraalhuisvestingsplan onderwijshuisvesting (IHP)	15.937	291	16.228
Multifunctionele accommodatie De Lelie (MFA)	8.935	1.150	10.085
Totaal programma 3	**24.872**	**1.441**	**26.313**
Bedrijfsvoering financieel pakket	416	-416	-
Software defined infrastructure	1.068	432	1.500
Totaal programma 4	**1.484**	**16**	**1.500**
Totaal bedrag bijstellingen	**28.304**	**2.079**	**30.383**

- is verlaging/+ is verhoging

Deze wijzigingen zijn in hoofdstuk 3 per programma toegelicht.

Effect mutaties in het investeringsplan op de kapitaallasten

De investeringsportefeuille 2022 stijgt met afgerond € 11,9 mln. bestaande uit € 2,6 mln. aan toenemende bouwkosten, € 7,2 mln. aan kostentoerekening en € 2,1 miljoen aan overige mutaties.

Het ophogen van de investeringskredieten zorgt op termijn voor een toename van de rente en afschrijvingslasten, ofwel kapitaallasten. Deze kapitaallasten ontstaan pas bij het afsluiten van het investeringskrediet, ofwel bij de ingebruikname van de investering. Daarmee leidt de ophoging van de investeringen niet direct tot een forse verhoging van de kapitaallast in 2022 of 2023.

De kapitaallasten behorende bij de ophoging van € 7,2 mln. door de toepassing van kostentoerekening zijn al verwerkt in de meerjarenbegroting als onderdeel van de stelpost "herziening financieel beleid". De kapitaallasten behorende bij de ophoging als gevolg van stijgende bouwkosten à € 2,6 miljoen en overige mutaties € 2,1 miljoen worden betrokken bij de actualisatie van het meerjarenperspectief bij de voorjaarsnota 2023. Waarbij grofweg rekening wordt gehouden met een afschrijvingstermijn van gemiddeld 30 jaar (Financiële verordening gemeente Hilversum 2022, afschrijvingstabel) en een rentepercentage van 1,4% De jaarlijkse kapitaallasten bedraagt dan ongeveer € 0,155 mln. op jaarbasis.

5. Overzicht van taakvelden per programma

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2022			2023	2024	2025	2026
Omschrijving		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Saldo**	**Saldo**	**Saldo**	**Saldo**
0.10	Mutaties reserves	2.411	-1.618	793	6.570	1.263	1.187	1.258
0.63	Parkeerbelasting		-4.585	-4.585	-4.650	-4.650	-4.611	-4.611
2.1	Verkeer en vervoer	20.270	-3.996	16.275	15.707	15.424	14.891	14.864
2.2	Parkeren	4.285	-1.115	3.169	3.028	3.096	2.946	2.854
2.4	Economische havens en waterwegen	388	-66	322	385	382	372	362
5.1	Sportbeleid en activering	1.176	-6	1.170	1.203	1.404	1.578	1.527
5.2	Sportaccommodaties	3.221	-1.390	1.831	1.611	1.740	1.714	1.690
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.749	-476	4.273	4.026	4.043	4.285	4.280
5.4	Musea	1.053	-335	717	950	947	946	944
5.5	Cultureel erfgoed	878	-45	833	878	924	871	869
5.6	Media	1.932	-1	1.931	2.501	2.754	2.871	2.799
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.452	-377	7.074	6.560	6.663	6.914	6.866
7.2	Riolering	6.308	-8.478	-2.170	-2.275	-2.260	-2.263	-2.248
7.3	Afval	10.136	-12.380	-2.244	-2.237	-2.670	-3.222	-3.646
7.4	Milieubeheer	4.744	-893	3.851	3.398	3.463	4.184	3.829
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	619	-513	106	104	101	105	102
8.1	Ruimtelijke ordening	5.530	-396	5.133	2.726	2.556	2.429	2.425
8.3	Wonen en bouwen	4.622	-3.732	890	1.240	1.664	1.583	1.425
Programma 1. Wonen en leven		**79.773**	**-40.403**	**39.371**	**41.723**	**36.846**	**36.780**	**35.589**
0.10	Mutaties reserves	2.793		2.793				
4.2	Onderwijshuisvesting	9.738	-825	8.913	9.305	9.226	8.325	8.146
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.727	-5.116	2.611	2.686	2.699	2.543	2.540
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	27.671	-16.301	11.371	11.679	12.092	12.839	12.913
6.2	Toegang	525	-3	522	1.956	2.003	2.002	1.995
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.387	-34	3.353	4.392	4.437	4.007	3.991
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	21.056	-876	20.181				
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)				10.762	10.643	10.588	10.582
6.71B	Begeleiding (WMO)				6.391	6.268	6.266	6.260
6.71C	Dagbesteding (WMO)				1.100	1.150	250	250
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)				25	25	25	25
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	18.125	-11	18.114				
6.72A	Jeugdhulp begeleiding				9.133	8.984	8.980	8.976

6.72B	Jeugdhulp behandeling				10.231	10.232	10.239	10.239
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding				1.545	1.545	1.545	1.545
6.73A	Pleegzorg				800	950	950	950
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig				140	140	140	140
6.74A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf				231	233	236	240
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf				1.038	1.038	1.038	1.038
6.74C	Gesloten plaatsing				230	230	230	230
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	18.320	-302	18.018				
6.81A	Beschermd wonen (WMO)				12.299	12.302	12.306	12.305
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang				5.155	5.155	5.155	4.900
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	6.551	-4	6.547				
6.82A	Jeugdbescherming				1.752	1.748	1.747	1.746
6.82B	Jeugdreclassering				150	150	150	150
7.1	Volksgezondheid	3.756	-81	3.674	3.236	3.201	3.203	3.188
Programma 2. Zorg		**119.650**	**-23.552**	**96.098**	**94.234**	**94.448**	**92.764**	**92.348**
0.10	Mutaties reserves		-1.934	-1.934	-350	-300	-300	-150
3.1	Economische ontwikkeling	3.172	-68	3.104	3.061	3.427	3.398	3.226
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47		47	121	171	245	245
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	326	-618	-292	-303	-327	-328	-328
3.4	Economische promotie	709	-1	709	715	714	714	714
6.3	Inkomensregelingen	53.024	-30.687	22.336	13.833	13.580	12.615	12.458
6.4	Begeleide participatie	6.617	-1	6.617	6.410	6.122	5.989	5.936
6.5	Arbeidsparticipatie	5.596	-219	5.377	4.686	4.919	5.114	5.102
Programma 3. Werken		**69.492**	**-33.528**	**35.964**	**28.173**	**28.306**	**27.448**	**27.204**
0.1	Bestuur	5.747	-1.851	3.896	3.812	3.811	3.810	3.810
0.10	Mutaties reserves	38		38	38	38	38	38
0.2	Burgerzaken	2.615	-1.148	1.467	899	478	461	379
0.4	Overhead	36.589	-1.043	35.546	34.585	33.900	33.106	32.812
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	8.361	-14	8.348	9.027	9.130	9.199	9.199
1.2	Openbare orde en veiligheid	4.960	-498	4.462	4.398	4.609	4.902	4.846
Programma 4. Bestuur		**58.310**	**-4.554**	**53.757**	**52.760**	**51.964**	**51.515**	**51.084**
0.10	Mutaties reserves	1.427	-9.733	-8.306	4.648	10.916	17.018	4.583
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.076	-2.648	-573	-5.689	370	472	470
0.5	Treasury	-485	-399	-884	-340	-64	175	196
0.61	OZB woningen	1.246	-12.464	-11.218	-11.386	-11.614	-12.188	-12.523
0.62	OZB niet-woningen	571	-11.073	-10.502	-10.793	-11.222	-11.475	-11.717

0.64	Belastingen overig	1.215	-1.064	151	608	453	450	449
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-197.466	-197.466	-196.897	-207.316	-215.008	-204.959
0.8	Overige baten en lasten	-369	-370	-739	947	4.869	9.877	14.753
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	495		495	25	29	43	37
8.2	Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	5.218	-5.412	-193	1.646	1.174	1.130	1.485
Programma 5. Financiën en grondexploitaties		**11.394**	**-240.628**	**-229.234**	**-217.230**	**-212.404**	**-209.506**	**-207.225**
Totaal		**338.619**	**-342.664**	**-4.045**	**-340**	**-840**	**-1.000**	**-1.000**